

ved Ekspropriationen skal tages Hensyn til Ejendomsskylden.

Jeg vil anbefale Lovforslaget til hurtig Fremme. Jeg vil anbefale, at man erhverver Vildmoserne ikke alene paa Grund af det Brændsel, der i Øjeblikket kan fremskaffes dér, og som der er stærk Brug for, men ogsaa fordi man, naar Moserne en Gang bliver afdrevet, naar man har taget de Tørv og Stoffer deri, som man har Anvendelse for, vil have Betingelser for gode Brug paa disse Arealer. At dette vil være Tilfældet, har man ikke alene de Beviser for, som det ærede Medlem (Westergaard), der talte paa Venstres Vegne, anførte, nemlig at det ved Hedeselskabets Forsøg har vist sig, at man kan frembringe gode Jordbrug, efter at Tørven er fjernet, men ogsaa Beviser hentet fra selve Moserne, idet man i deres Udkant har kultiveret Arealer efter Tørvelagets Fjernelse, og det har vist sig, at de har givet godt Udbytte. Dette, at man efter at have udnyttet Moserne til Frembringelse af Tørvestof paa de anvendte Strækninger kan fremskaffe gode Landbrug, er en yderligere Anbefaling for at tage fat paa dette Foretagende nu.

Den største Vanskelighed, der efter min Mening vil stille sig i Vejen for at faa et tilstrækkeligt Udbytte af det Brændselmateriale, som kan skaffes til Veje i Moserne, er Tørvenes lette Kvalitet, men til Gengæld har de den Fordel, at de kun har et meget ringe Askeindhold, og en let Tørv, der har et ringe Askeindhold, er selvfølgelig bedre end en tung Tørv, hvoraf maaske Halvdelen eller i alt Fald en meget væsentlig Del bestaar af ubrændbare Stoffer, der ikke kommer til Anvendelse, men blot tynger under Transporten. Dette, at Tørven har et ringe Askeindhold, er en Værdi ved den, men at den er for let, er en Mangel. Ved Æltning kan man frembringe Tørv af noget fastere Konsistens og altsaa ogsaa af noget større Vægtindhold, men alligevel vil det sikkert vise sig at blive ret vanskeligt at anvende netop den Transportmaade, som man har tænkt sig, nemlig at transportere Tørvene pr. Skib. Man kan sagtens transportere dem pr. Pram nedad Aaerne og videre ad Limfjorden til de Byer dér, som vil udnytte dem, men hvis man skal transportere dem langvejs, maa der søgaaende Skibe til, og det maa da være Skibe, der er byggede særlig til dette Brug. De maa være fladbundede, fordi Tørvenes Vægt ellers ikke kan bevirke, at Skibet gaar støt, naar det skal føre Sejl. Naturligvis kan man skaffe

saadanne Skibe, men om det vil være lønende, tør jeg ikke udtale mig om. Hvis man ikke kan føre Tørven langvejs bort pr. Skib, er man henvist til Banerne, og det har vist sig at være vanskeligt for dem at transportere alle de Tørv, som det er nødvendigt at transportere. Skal det kunne lade sig gøre, og navnlig saaledes, at Udgiften ikke bliver for stor, maa man anskaffe Hække til Banevognene. Det har man allerede gjort ved Privatbanerne ved Aalborg, der transporterer Tørven fra de store Moser deroppe. Naar der sættes Hække paa de aabne Vogne, kan der paalæsses et betydelig større Kvantum Tørv end i almindelige Vogne, og Fragten bliver da ikke urimelig høj. Men alligevel kræver Tørven betydelig Plads, og ved længere Transporter kommer der en Fordyrelse, som det ikke bliver let at komme over.

Jeg vil, som sagt, anbefale Lovforslaget og anbefale det til hurtig Fremme, saa at vi kan komme i Gang med Arbejdet nu, medens der er Arbejdsløshed, og medens vi lever under saadanne Forhold, at der kan komme et tilfredsstillende pekuniært Udbytte ud af Sagen.

Gunnar Fog-Petersen: Det, der er Kærnen i det foreliggende Lovforslag, er Statens Erhvervelse af Mosearealerne. Det er denne Erhvervelse, der først skal sættes i Værk, og som Lovforslaget først og fremmest gaar ud paa. Der staar i Lovforslagets § 1, at Landbrugsministeren beordres til for Statens Regning i fornødent Omfang at erhverve de Arealer, der er Brug for, og det fastslaaes endvidere i § 2, at hvis det ikke kan ske ved mindelig Overenskomst, skal det ske ved Ekspropriation, der foretages paa sædvanlig Maade. Det siges endvidere, at man til Grund for Værdiansættelsen ved denne Ekspropriation skal lægge den sidste Ejendomsskyldvurdering. Jeg tror, at dette er et rigtigt Princip, som man vanskeligt vil komme udenom. Thi saa snart man vil ind paa noget andet, kommer den Værdistigning af Mosearealerne, der er fremkaldt i samme Øjeblik, dette Lovforslag forelægges, og som yderligere vil fremkaldes, hvis det gennemføres, let i Betragtning, og den bør selvfølgelig ikke i mindste Maade spille ind ved Vurderingen af Mosernes Værdi. Denne bør sættes i Forhold til den Brug, Ejeren hidtil har gjort af Moserne, det vil sige i Forhold til den Værdi, Ejeren selv har beregnet for disse Arealer. Og det kommer man